

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Polgár Géza*
Cím: *Régi pesti kávéházak*

Forrás: *A Mai Nap*

Bn.
(Hely)

1942. jul. 20.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Olda)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

Idő

"1942"

Személy

Régi pesti kávéházak...

Valahányszor erről is, arról is le kell mondanunk a „műsziáj” kegyetlen parancsszavára, mindig azt szoktuk mondani: hol vannak, hová lettek azok a régi, boldog idők, amikor ez is, az is szabad volt... Bizony hol vannak, hová lettek például azok az idők, amikor, mondjuk a *kávéházba*, — ha nem is kifejezetten a kávé kedvéért mentünk el, hanem azért a sok mindenért, amit a kávéházban, vagy talán *csak* a kávéházban találtunk meg. A kávé íze, illata, zamata élénken él mindnyájunk emlékezetében, nem szólva pompás *habjáról*, amelyből valamikor réges-régen *külön adagot* is kaptunk, akárhányszor kérés nélkül is, azután a *dupla cukorról*, a finom ropogós, karcu kiflikről, aranyszínű zsemlyékről, „napbarnított” vajas, vagy csillagalaku császárzsemlyékről, *pasztránokról*, kinekinek különös vágyalmáról: a *fóles kávéról*, vagy a leszűrt hideg kávéról, most, hogy jöideje ezek egyikéhez sincsen a régi értelemben szerencsénk... Szóval a kávé kivül a kávéházban sok mindent megtaláltunk még, amikről valamikor azt hittük, hogy soha-soha le nem tudnánk mondani róluk. Ilyenek voltak a megszokott *asztaltársak*, barátok, ismerősök, akikkel csakis a kávéházi asztalnál esett jól elbeszélgetni,

persze a megszokott időben. Az *időnek*, szinte külön fejezetet illenék szentelni, mert hiszen ahhoz, hogy valaki kiélvezze a kávéház minden gyönyörét, külön *kávéházi időre* volt szüksége, amit „kiszakított” magának akárhonnan, csak hogy jusson belőle a kávéházra. Voltak, akik megszokott törzskávéházukban halálbiztos pontossággal jelentek meg: sőt inkább el lehetett képzelni azt, hogy megáll a föld forgása, semmint azt, hogy X. Y. ur el nem menjen a megszokott feketéjéért a maga törzskávéházába. De nem volt mellékes az ember megszokott *helye* sem, annál a bizonyos sarokasztalnál, vagy oldaltűs kerekasztalnál, vagy az egyik ablakmélyedésben és Isten őrizze, hogy azt, abban a „bizonyos időben” másvalaki merészelje elfoglalni. Egy „idegen”, új jövevény, akinek van batorsága odatelepedni, amikor jól látja, hogy ott van rajta a tábla is ezzel a fölrással: „*Foglalt!*”. „Rendes” kávéházi vendég bizony a világért sem mert volna ilyen asztalhoz leülni. No még csak az kellett volna! Majd jött volna előbb a *főúr* s ha ez nem használ, maga a „*tulaj*”, aki mindig mosolygós, köszönésre kész ábrázatán kis felhővel mondta el a megszokott szöveget:

— Bocsánatot kérek, de ez az asztal

tíz év óta X. Y. uré; tessék talán ide ülni... oda *nem lehet*, kérem...

S ha netán nem járt volna sikerrel ez az igyekezete, azt se bánja, ha az idegen vendég tüstént kimegy a kávéházból... de ilyesmit csak nem lehet megengedni!... Hát még a megszokott *Gyulák, Ferik, Janik*, akik mindegyike maga volt az élő szeretetreméltóság, kedvesség, figyelem, nem szólva arról, hogy milyen gondosan tartották számon azt, hogy *ki mit szeret?*! Világos, vagy pettyes regáliát, britannikát, csavart, vagy sima szipkával, vagy anélkül; levágya, vagy virzsiniát meggyujtva és még hozzá egyszerre azzal a párolgó, illatos, pohár, vagy csésze feketével, dupla cukorral, vagy anélkül és ezek

mellett a „*lájzburnállal*”, amelyet szinte egyenesen a Vendég kezébe faragott nyelű keretben nyújtott át az örökké pedáns, udvarias és jókedvű, amellet diszkrét pincér az állandó vendégnek, akinek Isten ments, hogy valamire panasza lehessen... Szóval a Vendég volt valamikor a legnagyobb ur a kávéházban és neki alig lehetett olyan kívánsága, amely ne menjen tüstént teljesedésbe. Erről jut eszembe egy olyan *kávéházi eset*, amelyhez fogható talán még nem fordult elő az egész világon. Pedig ez az eset, — noha *nem is kávéházban* játszódott le, — mégis törülmetszett kávéházi esett a javából, még hozzá olyan, amely a *pesti*

ember kávéházzajongását tükrözi. Maga a hőse *Náday Ferenc*, a régi *Nemzeti Színház* nagynevű művésze mesélte el e sorok írójának úgy, amint itt következik. A hitelesség kedvéért kezdjük azzal, hogy volt a régi *Nemzeti Színház*nak egy kitünő epizodista művésze: *Faludi Antal*, aki híres volt kitünő *pincér-alkításairól*. Minden ilyen szerepet ő kapott meg és remekül is játszott. Akkortájt történt, hogy *Majláth* grófék *Náday Ferencet*, — akit ragyogó szinpadai sikerei révén országsszerte dődelgettek, — meghívták a birtokukra. Ámde *Náday nem fogadta el* a meghívást — mint mondotta, — *azért*, mert a birtokon *nincsen kávéház és ő anélkül nem tud meglenni*.

— Már hogycne volna! — ütött a homlokára *Majláth* gróf, — éppen a napokban rendezett be magának egy kényelmes, remek kávéházat egy kitünő pesti szakember.

— Akkor rendben van, a hét végén megyek. — mondotta *Náday*.

Majláth gróf pedig sietett hazá a birtokra, ahol közel a kastélyhoz kiemelte egy erre a célra alkalmas helyiséget, amelyet megfelelő iparosok egész csapatával *tökéletesen felszerelt kávéházzá varázsolt*. Nemcsak pincéreket, vendégeket toboroztatott össze, de még az akkori időknél megfelelő „*kaszirnök*”-t is szerződtetett, aki ott trónolt a tükrös pult mögött. Cégtáblákat is festetett, úgy, hogy amikor *Náday* leszállván a vonatról, *Majláthék*

négyesfogatán a kastély felé hajtott, már utközben boldogan látta, hogy ebédutáni *kávéházi szórakozása* körül nem lesz semmi hiba. Ment is minden, mint a karikacsapás. *Majláth* boldog volt, amikor a nagyszerű ebéd után *Náday* unszolására az egész társaság ment le a kávéházas. Ott is remekül működött minden és mindenki. A pompás fekete után még kártya is akadt és a kitünő művész nagyszerűen elszórakozott. Lassan azután fizetésre került a sor.

— *Pincér, fizetek!* — kiáltotta hársányan és előszedte a tárcáját. Ugyanígy, a társasága többi tagja is. *Majláthék* erre a jelenetre vártak a legfeszültebb kíváncsisággal. A türelmetlen *Náday* Ferenc újra kiabál, majd csemet a poháron is, mire szabályszerűen megjelent a *főpincér*. Elegáns frakkban odaáll *Náday* elé és szól:

— Tessék parancsolni, *Náday* művész ur!

Náday előtt ismerősen cseng a főpincér hangja, fölkapja a fejét és majd hanyatt esik a bámullattól, amikor a fizetőpincér alakjában — *Faludi* Antal kollegáját ismeri föl... Az egész társaság gurul a kacagástól, amiért *Náday* az utolsó pillanatig abban a hiedelemben volt, hogy a grófi birtokon — *igazi kávéházban* töltötte délutánját... és nem abban a hirtelen fölépített *mű-kávéházban*, amelyet az ő kávéházi imádta kedvéért „*létesített*” gróf *Majláthék* jókedve és uri passziója.

Polgár Géza